

invence
inovace
výkonnost

Newsletter

Institutu interdisciplinárního výzkumu

Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakultava v Karviné

www.iivopf.cz

Vážení přátelé a partneři Obchodně podnikatelské fakulty v Karviné.

Čas rychle běží a Vám se dostává do rukou již druhé číslo newsletteru Invence – Inovace – Výkonnost Institutu interdisciplinárního výzkumu Obchodně podnikatelské fakulty v Karviné. Od minulého čísla došlo na Slezské univerzitě i Obchodně podnikatelské fakultě k významným změnám. Rektorem Slezské univerzity byl poprvé za celou historii zvolen zástupce Obchodně podnikatelské fakulty – dosavadní děkan doc. Ing. Pavel Tuleja, Ph.D. Spolu s ním se ujalo vedení univerzity od 1. března výrazně obměněné a omlazené vedení. Protože došlo k této volbě, bylo i na Obchodně podnikatelské fakultě nutno zvolit nového děkana a částečně obměnit funkce proděkanů. I toto nové vedení se ujalo funkce k 1. březnu. Podle platného vysokoškolského zákona musí nyní vzniknout na úrovni univerzity i fakulty nové vědecké rady. Tato významná změna se jistě neprojeví nějak drasticky, neboť nová vedení deklarovala kontinuitu na další čtyři léta, tedy na nové funkční období. To znamená, že i Institut interdisciplinárního výzkumu tu bude nadále pro Vás a bude zajišťovat deklarované služby.

Jak se ukázalo, o tyto služby, které zahrnují jak poradenskou činnost, tak zpracovávání strategických dokumentů pro obce a malé a střední podnikatele, je zájem. V této době zpracováváme pro Obce několik strategických plánů, případně Programů rozvoje obce, které jsou podmínkou přístupu ke grantům a dotacím, zejména z Evropské unie. Máme první kontakty s podnikateli a projednáváme s nimi naše služby. Zájem projevíly i obce, které by chtěly proškolit nové zástupce. Otevírají se také možnosti studentských praxí vedoucích k diplomovým a bakalářským pracím.

Nadále se připravujeme na podporu iniciativy Statutárního města Karviná „Business gate“, o které jsme Vás informovali v prvním čísle. Na podporu aktivit Institutu jsme navázali spolupráci s Krajskou hospodářskou komorou v Ostravě, se kterou zvažujeme některé společné akce pro malé a střední podnikatele.

Abychom Vás mohli efektivně podporovat a na Obchodně podnikatelské fakultě organizovat aplikovaný výzkum s přihlédnutím k Vaším podmínkám v praxi, účastníme se nejrůznějších seminářů a školení k problematice evropských fondů. Některé závěry a poznatky z těchto seminářů a školení prezentujeme i v tomto čísle.

Chceme Vás také krátce a stručně seznámit s ekonomickou problematikou řešenou na fakultě. Proto uvádíme stručný výtah z řešených prací. Jako téma dne uvádíme problematiku nákladového controllingu, která by Vám měla ukázat, jak mít své náklady pevně v ruce a co je pro to třeba učinit.

Věřím, že i tomto čísle nám zachováte svou přízeň.

S úctou

Dominik Vymětal
vedoucí IIV

Vážení čtenáři Newsletteru IIV

dovolte, abych Vás krátce oslovil jménem nového vedení Obchodně podnikatelské fakulty v Karviné, jehož funkční období začalo 1. března 2015. Osobně považuji vznik a zahájení činnosti IIV za jeden z nejvýznamnějších momentů v rozvoji fakulty během posledních několika let. Jsem přesvědčen, že IIV může efektivně fungovat jako pojítko mezi fakultou a podnikatelským sektorem respektive veřejnou správou a samosprávou. Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné disponuje erudovanými odborníky, šikovnými a ambiciózními studenty toužícími po nových dovednostech a praktických zkušenostech, dobrým jménem a respektem u odborné i laické veřejnosti. Prostřednictvím aktivit IIV a jeho služeb tak můžeme tyto přednosti nabídnout širokému spektru klientů. Rád bych proto vyjádřil podporu činnosti IIV a připravenost vedení fakulty podílet se na jeho dalším rozvoji. Velice mě těší, že relativně krátce po svém vzniku se IIV již může pochlubit jak skutečnými zakázkami na zpracování strategických materiálů, tak i prvními working papery, v nichž akademičtí pracovníci fakulty i jiných pracovišť prezentují výsledky svého aktuálního výzkumu.

Předpokládám, že IIV se intenzivně zapojí i do Business Gate - společného projektu fakulty a Statutárního města Karviná. Multifunkční centrum na podporu podnikání Business Gate vznikne na podzim 2015 a IIV se stane jedním z klíčových partnerů, který bude zastřešovat výzkumné aktivity a strategické poradenství pro začínající i existující a rozvíjející se podnikatelské subjekty. Business Gate jako skutečná brána do světa podnikání bude celou řadou aktivit a služeb podporovat nejen podnikání, ale také podnikatelského ducha a myšlení a zájem o podnikání. Jsem přesvědčen, že služby a produkty IIV budou v tomto ohledu mimořádně potřebné a také vyhledávané.

Dovolte mi na závěr popřát čtenářům příjemné chvíle při listování druhým číslem Newsletteru a věřím, že v něj naleznete zajímavé a inspirující informace. Samotnému IIV a všem jeho spolupracovníkům pak přeji pokračování velmi dobrého prvního půlroku činnosti a mnoho spokojených zákazníků.

Daniel Stavárek
děkan

Bude Vás zajímat

Pomalu se nám blíží výzvy k operačním programům na nové programové období a v plném běhu jsou semináře pro budoucí žadatele. Semináře jsou vypisovány poměrně dlouho dopředu, ale z naší zkušenosti víme, že jejich kapacita je velmi rychle naplněna. Jak se tedy dostat k informacím z těchto seminářů? Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy je řídicím orgánem

programu Věda, výzkum a vzdělávání a pro všechny semináře zřídilo jedno místo, kde jsou prezentace ze seminářů umístěny. Je to adresa www.msmt.cz/strukturalni-fondy/seminare. Ministerstvo pro místní rozvoj je řídicím orgánem pro Integrovaný regionální operační program a i semináře tohoto ministerstva jsou beznadějně vyprodány. Semináře jsou pořádány

pro jednotlivé kraje. Mohla by Vás zajímat problematika Moravskoslezského kraje. Důležitý seminář se uskutečnil dne 25.2.2015 v Ostravě a prezentace z tohoto semináře jsou umístěny na www.s-f.cz/cs/Microsites/IROP/Dokumenty/. Jsou zde umístěny i prezentace ze seminářů pro jiné kraje.

Důležitou novinkou pro příjemce výzev i pro jejich monitorování je nastavení Jednotného metodického prostředí, které bude platit pro velkou většinu operačních programů. Jednotné metodické prostředí bude využívat jednotný portál – informační systém IS KP14+, který naleznete na adrese <https://mseu.mssf.cz>. Zde je nutné se zaregistrovat. Pro práci s tímto nástrojem

je nutné používat elektronický podpis (kvalifikovaný certifikát). Pokud jím nedisponujete, je nutné jej získat od poskytovatele. Seznam poskytovatelů naleznete na <http://www.mvcr.cz/clanek/prehled-udelenych-akreditaci.aspx>. Pro zaškolení na práci s IS KP14+ pořádá ministerstvo také semináře pro budoucí žadatele, tyto semináře jsou také zpravidla vyprodány dlouho dopředu. Proto je možné použít audiovizuální výuku, kterou najdete na adrese:

<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Jak-na-projekt/Elektronicka-zadost/Edukacni-video>.

Nákladový controlling v ekonomice malých a středních podniků

Řada malých a středních podniků vykazuje velmi dobré hospodářské výsledky a to i za situace, že řízení podnikatelské jednotky z pohledu podnikové ekonomiky je realizováno pouze intuitivně a okrajově. Pozornost řídících pracovníků je upřena na technickou a obchodní stránku realizovaných produktů či služeb, což se odráží ve vysoké efektivnosti výrobního procesu (služby). To, že hospodárnost zmíněných procesů nevykazuje příliš povzbudivé hodnocení, je za této situace nepodstatné. Pokud je podnikatelský subjekt schopen udržet se na vlně „příjemné efektivnosti“, nebude ze strany řídících pracovníků věnována zvýšená pozornost hospodárnosti výrobního procesu.

Lze však předpokládat, že konkurence může výrazně snížit efektivnost výrobního procesu svým vstupem na úspěšný trh našeho podnikatelského subjektu a v tom případě rozhodne o úspěšnosti podnikání faktor hospodárnosti. Pracovat hospodárně znamená optimálně využívat všech výrobních faktorů zapojených do výrobního procesu. Cestou k uvedenému optimálnímu využívání všech výrobních fak-

torů je dostat spotřebu výrobních faktorů (náklady) pod kontrolu managementu podnikatelského subjektu. Uvedená situace je podmíněna korektním přiřazováním nákladů na nositele nákladů – výrobky či služby. Zejména přiřazování nákladů ze skupiny tzv. režijních nákladů je problémovým bodem celé řady kalkulačních metod, pomocí nichž se tento krok realizuje. Nesprávné přiřazování nákladových položek nositelům nákladů může ve svých důsledcích vést ke špatným rozhodnutím např. v otázce hodnocení výrobního portfolia z hlediska „přínosu“ jednotlivých sortimentních položek na výsledek hospodaření. Zde může sehrát významnou roli nákladový controlling, jehož zavedení i v rámci malých a středních podniků musí vykázat stejně hodnotné a adekvátní výsledky jako je tomu u skupiny velkých podnikatelských subjektů. Jeho zavedení v kterémkoliv podniku musí předcházet široká osvěta všech zainteresovaných pracovníků v oblasti poznání základních principů fungování nákladového controllingu a využití výsledků jeho výstupů při realizaci.

Lze uvést ilustrativní modelovou situaci, jejímž cílem je prokázat, že v řadě rozhodovacích situací nelze spoléhat na intuici a zdánlivou logičnost výpočtu, ale je nutno respektovat i elementární ekonomické zákonitosti a pravidla.

Modelová situace:

Výrobce a zároveň prodejce „valašských frgálů“ vykazoval při prodeji 10 000 ks výrobků měsíčně výsledek hospodaření (zisk) ve výši 20 000 Kč. Fixní náklady spojené s výrobou a prodejem frgálů činily 100 000 Kč měsíčně. V letošním roce výrobce předpokládá, že s ohledem na tíživější hospodářskou situaci budou měsíce, kdy se prodá pouze 5 000 ks frgálů a fixní náklady zůstanou na úrovni 100 000 Kč.

S jakým výsledkem hospodaření může majitel výroby za těchto podmínek počítat?

Nabízí se jednoduché řešení, avšak bude zároveň i objektivní? Výpočet lze řešit jednoduchou trojčlenkou, která povede k hodnocení, že v případě prodeje 5 000 ks frgálů lze očekávat výsledek hospodaření ve výši 10 000 Kč. Ukazuje se, že je zvolený postup intuitivního řešení velmi špatný. S využitím základních zákonitostí platných při konstrukci diagramu bodu zvratu lze stanovit, že při výrobě 5 000 ks frgálů, bude výsledek hospodaření vykazovat ztrátu (záporný výsledek hospodaření) ve výši 40 000 Kč! Ke stejnému výsledku lze dospět i s využitím jednoho z výstupů nákladového controllingu a to ukazatele „Příspěvků na úhradu fixních nákladů a zisku“.

Srovnání dopadů monetární politiky na úvěrové trhy zemí EU (odlišnosti zemí Eurozóny za léta 1999-2012)

Dopady nedávné globální finanční krize a současný vývoj v Eurozóně se mnohdy negativně dotýkají bohužel i výsledků českých firem. Fungování a odlišnostem bankovních sektorů v EU by proto měla být věnována stále značná míra pozornosti. Vybrané zahraniční studie se již danou problematikou samozřejmě zabývaly. Jednalo se však vždy buď o studie vývoje vyspělých ekonomik EU, nebo pouze zemí majících společnou měnu euro, nebo se studie zabývaly samostatně ekonomikami menšími. Doposud však nebyly tyto celky srovnávány. Working paper Institutu interdisciplinárního výzkumu rozlišuje jako první mezi zeměmi Eurozóny, kdy se zároveň věnuje i zemím, které mají stále měnu vlastní, jako je například Česká republika.

Upuštění od vlastní měny a zavedení měny společné je spojeno s celou řadou ekonomických změn, nejen samot-

ným zavedením eura do oběhu. Jednou z těchto změn je také upuštění od monetární politiky centrální banky, tedy způsobu, jakým může ovlivnit vývoj celé ekonomiky. Česká národní banka může totiž například zasahovat do vývoje množství peněz v ČR. Může tak ovlivnit nejen nabídku, ale i poptávku po zboží a službách firem v tuzemsku, což může ovlivnit cenovou hladinu a následnou inflaci. Takové cílování inflace patří navíc mezi základní úlohy, které by centrální banka měla plnit. V zemích eurozóny díky existenci společné měny tuto úlohu již centrální banky ale neplní prostřednictvím ovlivňování objemu peněz v oběhu (tuto roli přebírá Evropská centrální banka). V zemích Eurozóny je klíčový vývoj krátkodobých úrokových sazeb.

Je logické, že komerční banky nemůžeme hodit do jednoho pytle a zkoumat je jako celek ani v těchto dvou kategoriích dle měny v zemích EU. Zveřejněná studie proto dále člení banky poskytující úvěry dle jejich velikosti, průměrné likvidity a dle výše jejich kapitálu, a to vždy z hlediska průměru těchto tří veličin na skupiny mající menší a větší hodnoty. Celkový vzorek obsahoval data pro cca 1200 bankovních společností, proto si autoři toto detailní členění mohli dovolit. Na článku se podílel i zahraniční spoluautor univerzity z Londý-

na a celá studie byla navíc psána pod dohledem současného děkana SU OPF v Karviné, profesora Daniela Stavárka, a ještě dalšího profesora z Anglie.

Výsledky práce jednoznačně prokazují větší účinnost monetární politiky centrálních bank a jejich vliv na ekonomiku prostřednictvím ovlivnění peněz v oběhu, než prostřednictvím tržních vlivů vývoje úrokových sazeb. Ke zmíněnému výsledku musí jednoznačně přispívat současný stav a vývoj tržních úrokových sazeb v EU, kdy se krátkodobé úrokové sazby blíží nule (a záporné být prakticky nemohou). Značnou výhodu tak samozřejmě mají ekonomiky, jejichž centrální banky jsou stále samy schopny kontrolovat množství peněz v oběhu a nejsou závislé na rozhodnutí Evropské centrální banky. Dále se autorům podařilo najít větší vliv na menší a méně likvidní banky z hlediska zmíněných tří

průměrů. Za poslední dvě desetiletí se ale v celé EU formovala celá řada mnohdy až gigantických finančních institucí, kterých se tak opatření centrálních bank, Evropskou centrální banku nevylučuje, dotýkají v mnohem menší míře. To může být spojeno s problémy, s nimiž se v současnosti potýkají nejen ekonomiky vybraných zemí Eurozóny. Tyto problémy se totiž mnohdy týkají i zemí mimo ni. Smutnou realitou zůstává, že se obdobný negativní vývoj makroekonomických veličin postupně promítá i do samotného hospodaření společností v celé EU a může v budoucnu souviset s nárůstem nezaměstnanosti.

Ing. Tomáš Heryan, Ph.D., Katedra financí a účetnictví

Vliv devizového kurzu na obchodní toky Česka na produktové úrovni

Vztahem mezi devizovým kurzem a zahraničním obchodem se zabývá celá řada odborných studií. Nedávno publikovaný working paper Institutu interdisciplinárního výzkumu však vyniká novým přístupem. Zcela poprvé je český zahraniční obchod rozčleněn do produktových skupin a zároveň je analyzován bilaterální obchod s klíčo-

vými partnery, kterými jsou Německo, Slovensko, Polsko, Rakousko, Francie a Itálie. Výzkum vlivu devizového kurzu na zahraniční obchod v takto podrobném členění tak odstraňuje základní nedostatek předchozích studií, v nichž se množství důležitých výsledků ztrácí v důsledku použití agregovaných veličin.

Obecně se předpokládá, že po znehodnocení domácí měny se vyvážené zboží stává v zahraničí levnějším, a proto dochází k celkovému nárůstu objemu i hodnoty exportu. Zároveň je dovážené zboží v tuzemsku dražší, a proto objem importu klesá. Při testování efektu deprecie koruny ovšem vycházíme z předpokladu, že bezprostředně po změně devizového kurzu není v odnicích možné okamžité přizpůsobení zahraničně obchodní politiky, a proto převáží negativní dopad poklesu ceny zboží. S postupným zvyšováním produkce umísťované na zahraniční trhy a současným substituováním dražších importovaných statků ale dochází k převýšení objemového efektu a celkovému dlouhodobému pozitivnímu dopadu znehodnocení domácí měny na zahraniční obchod.

Podrobné výsledky našich modelů pub-

likované ve studii ale ukazují, že vztah mezi devizovými kurzy a zahraničním obchodem Česka zcela neodpovídá výše uvedeným teoretickým předpokladům. Autoři odhalili, že v podstatné části zahraničního obchodu dochází po znehodnocení české koruny ke zhoršení obchodní bilance i v dlouhodobém horizontu. Jedná se například o obchod se stroji a dopravními prostředky s Německem, Rakouskem a Francií. Autoři také zjistili, že zvýšená volatilita devizového kurzu nemusí nutně snížit obrat zahraničního obchodu, čehož důkazem je například obchod se surovinami, palivy, nebo chemickými a průmyslovými výrobky s většinou zkoumaných obchodních partnerů.

Zjištěné výsledky tak jasně ukazují, že otázka vlivu devizových kurzů na zahraniční obchod Česka je stále otevřená. Naprosto zásadní je ale při zkoumání konkrétního vlivu deprecie pečlivě rozlišovat jednotlivé produktové kategorie (druhy zboží) a jednotlivé obchodní partnery.

Ing. Jana Šimáková, Katedra financí a účetnictví

Kdo umí...aneb teorie v praxi.

Vznik Institutu interdisciplinárního výzkumu na naší fakultě byl jednou z událostí, které mne osobně velmi potěšily nejen proto, že jsem v té době byl přímo u procesu tohoto zrodu, ale hlavně proto, že jsem jako člen vedení fakulty měl možnost přispět k záměru propojení potřeb praxe s pedagogicko-vědeckým světem vysokého školství, které nejen připravuje budoucí absolventy na boj o své místo v reálném světě tržní ekonomiky, ale rovněž prací svých zaměstnanců analyzuje tuto objektivní realitu svým vědeckým bádáním, o kterém poté informuje odborné akademické kruhy na různých konferencích či vědeckých seminářích, ve vědeckých časopisech, či jiných odborných publikacích. Ale nejen to – snaží se i podání svých výsledků do aplikovatelné praxe, která mnohdy funguje metodou „pokus – omyl“.

Jak pravil klasik Johann Wolfgang von Goethe „Šedá je teorie – zelený strom života“, princip vysokého školství by měl, má a musí spočívat nejen ve výukovém procesu a přípravě studentů na skutečnou práci, ale právě v propojení školy se skutečnými subjekty – soukromými společnostmi podnikajícími v nejrůznějším spektru oblastí, od výroby počínaje až po obchod a služby konče, ale i úzkém kontaktu s organizacemi veřejné správy. V neposlední řadě musí být otevřeno i specifickým potřebám drobných podnikatelů, kteří by mohli (a měli) své specifické problémy konzultovat s odborníky vysoké školy. Ti jsou namnoze lépe vybaveni právě „šedými teoriemi“, o jejichž existenci možná praktik ani netuší, nicméně právě jejich aplikace na specifické situace patřičně otestují jejich smysl a reálnou použitelnost v konkrétních specifických případech a naplní svůj smysl existence.

Před příchodem mezi akademický personál naší univerzity jsem působil v soukromém sektoru po dobu více než 10 let, a to na různých místech mj. od obchodního zástupce společnosti podnikající v oblasti biochemie a laboratorních přístrojů a nástrojů, poté jako tzv. compliance officer v nadnárodní společnosti používající výhradně angličtinu jako komunikační jazyk při svých finančních transakcích, jako jednatel společnosti, marketingový ředitel či později jako člen představenstva lídra herního průmyslu působícího v oblasti střední Evropy, a rovněž jako tzv. OSVČ v oblasti organizačního poradenství. Celou tuto dobu jsem si byl stále

více a více vědom, že ono pomyslné „šťěstí“, za které se označuje podnikatelský úspěch a dosažení kladného hospodářského výsledku, nezáleží výhradně na tom, zda má majitel organizace vzdělání v oboru, nebo zda svou činnost vykonává tak říkajíc „tělem i duší“. Jeden z mých spolupracovníků to vtipně označil takto: „Abys byl úspěšný, musíš mít také i „Vé-Ká“, neboli Velkou Kliku“. To je jistě pravda, nicméně často jsem při výkonu svých povinností čelil situaci, kdy jsem musel sebekriticky říci „Jejda – tak o TOMHLE mluvili tenkrát na přednáškách, či spíše na cvičení... oni opravdu měli pravdu...“ Nejednou jsem při výkonu svých povinností překonal počáteční ostych, zvedl telefon a zavolal na „svou“ školu a domluvil si schůzku se svým bývalým vyučujícím a zkonzultoval situaci, ve které jsme se nacházeli. Bez těchto kontaktů a schůzek bychom možná řešili situaci stejně, možná jinak – každopádně konzultace pomohla zcela jistě ve finálním rozhodování třeba i proto, že jsme se ujistili o své původně správné myšlence, v jiném případě o jiném rozhodnutí, a podobně.

Nakonec jsem se rozhodnul rozšířit řady svých kolegů na bázi úzké spolupráce na plný úvazek a po vzoru jednoho japonského profesora, pod jehož vedením jsem měl čest strávit část svých studií v Tokiu, zamířil směrem provázání svých praktických zkušeností s procesem výuky právě proto, abych již studentům dal do života nejen teoretický základ, ale i praktické příklady napsané svým vlastním rozhodováním v minulosti. Stále nám však chyběl onen prvek vyčleněného segmentu fakulty, který by – tak říkajíc – profesionálně vedl svou koordinovanou činnost směrem k potřebám skutečné podnikatelské (či veřejnoprávní) instituce tak, aby došlo k navázání skutečných vztahů, které budou oboustranně výhodné, tedy tak, že v prohlubující se spolupráci budou poskytnuty ty teoreticko-metodologické informace stejně jako případně analýzy dle požadavku zadavatele (čímž ušetří čas a náklady na samotné studium podstaty problematiky a následně provedenou analýzu), a na oplátku klient poté podá svou praktickou zkušenost z aplikace, což – jak pevně věřím – povede k prohloubení další spolupráce.

Často jsem kdysi slyšel rčení „Kdo umí – dělá, kdo neumí – učí“, nebo „Vy ve školách netušíte, o čem ten reálný svět je“, ale právě praxe vyučujících a jejich odhodlání předání znalostí dalším generacím stejně tak, jako komukoliv z podnikatelského světa, kdo o to projeví zájem, může vést k propojení a prohloubení znalostí tak, aby byl naplněn i slavný citát Kurta Lewina, že „Nic není praktičtější, než dobrá teorie“. Věřím, že činnost Institutu pro interdisciplinární výzkum může svou činností dokázat, že skloubení teorie s praxí ve formě spolupráce s Vámi, milí podnikatelé a vedoucí veřejnoprávních institucí, přinese své ovoce všem partnerům.

Ing. Werner Bernatík, Ph.D., Katedra podnikové ekonomiky a managementu

Rozhovor s doc. Ing. Emanuelem Šustkem, CSc.

Docent Šustek se narodil 25. 3. 1931 v Orlové. Vystudoval obor Učitelství ekonomických předmětů na pražské VŠE v roce 1964. Tam také o čtyři roky později získal titul kandidát věd (CSc.). V roce 1985 byl na VŠB TU Ostrava jmenován docentem v oboru Ekonomika průmyslu.

Od roku 1990 spojil svůj život pevně s Obchodně podnikatelskou fakultou, na jejímž založení začal intenzivně pracovat záhy po roce 1989. Během tohoto období zastával několik vrcholných funkcí. Děkanem počínaje přes vedoucího katedry až po funkce ve Vědecké radě i Akademickém senátu. Na univerzitní úrovni byl prorektorem pro studijní záležitosti. Působil také na řadě univerzit v zahraničí především v německy mluvících zemích.

Pane docente, jste považován za člena takzvané „zakladatelské generace“ naší fakulty. Můžete našim čtenářům popsat kolektiv lidí, kteří Vás v té době obklopovali a s nimiž jste myšlenku vzniku vysokoškolského pracoviště v Karvině převáděl do konkrétních činů?

Zakladatelská generace má dva významy, jeden význam spočívá v podstatě v chápání skupiny vlivných odborníků, můžeme říct i vědců, kteří v minulosti (ve starém režimu) byli umlčeni, a ti měli zájem se okamžitě v novém ovzduší v novém prostředí po oněch

až drastických politických kulturních a ekonomických změnách prosadit. Byl to krásný prostor, přijít s ideou vybudovat ve Slezsku univerzitu. Druhá skupina zakladatelské generace se rekrutovala rovněž z vlivných osob ze staré garnitury, což byli předsedové místních orgánů a organizací a někteří podnikatelé.

V obou skupinách byli lidé s dlouhou pedagogickou nebo vědecko-výzkumnou praxí. K nim patřili například docent Jan Štajner, profesor Jaroslav Ramík, docent František Koliba, profesor Stanislav Polouček a další. Tato generační skupina se opírala o lidi místní anebo o lidi ze vzdálenějších částí tehdejšího Československa. Ze vzdálenějších částí se podařilo získat profesora Balhara (který byl dvacet let děkanem VŠE v Bratislavě) a docenta Konečného (VŠE Bratislava, který pracoval v té době na ministerstvu školství) i řadu velmi vysoce graduovaných učitelů i vědeckých pracovníků z pedagogické fakulty (doktor Helešic nebo docentka Godulová) a VŠB i z jiných vysokých škol.

V naprosto stejné době se stejnými záměry vybudovat vysokou školu univerzitního typu ve Slezsku vystupovala skupina opavských spolupracovníků okolo profesora Zdeňka Stuchlíka a docenta Jana Urbance, kdy se obě dvě tyto skupiny spojily a od samotné-

ho počátku spolupracovali. Pravidelně jsme se scházeli v Opavě, či v Karvině a projednávali krok za krokem všechny podmínky, ale i vznikající překážky na cestě k vybudování Slezské univerzity. Tato spojená skupina předkládala návrhy české národní radě, ministerstvu školství, vznikající radě vysokých škol a našli jsme porozumění u tehdejšího ministra školství i u prvního náměstka ministra školství profesora Pátého. K této skupině se připojila na krátkou dobu zhruba v trvání několika měsíců i skupina z Frýdku Místku, v níž panovaly značné rozepře týkající se slova „Slezská“ v názvu univerzity.

Když se ohlédnete, byl nějaký moment nebo momenty, kdy jste výrazně zapochybovali o úspěchu vašeho snažení?

Již na pedagogických konferencích v Karvině, Orlové, Havířově a v jiných městech našeho regionu zaznívaly hlasy: Budete mít dostatek profesorů, docentů a erudovaných vědeckých pracovníků? Budou ony krásné prostory bývalého OVKSČ dostatečné, včas a bez velkých investic využity? Budou mít absolventi středních škol dostatečný zájem studovat na vaší Provozně podnikatelské fakultě (původní název OPF pozn. red.)?

Na tyto otázky jsme odpovídali přesvědčivě avšak v hloubi duše s obavami. Výše uvedená jména odborníků jsme uváděli na všech pořádaných akcích, využití prostoru jsme garantovali závazkem, že do 3 měsíců zahájíme výuku rekvalifikačních kurzů a vzděláváním odborníků z praxe pomocí švýcarské nadace Transfer. Tuto nám pomohl do Karvině umístit profesor Otta Šik z univerzity v St. Gallen a rovněž zabezpečit finanční pomoc ve výši 2 milionů švýcarských franků na rozjezd a provoz výše zmíněných vzdělávacích aktivit.

Třetí argument dočasné opozice byla otázka dostatečného počtu posluchačů. Zde jsme měli jeden velmi pozitivní předpoklad, kdy na

dva dny otevřených dveří přišly zástupy studentů a pedagogů z gymnázií, obchodních akademií, učňovských učilišť a škol ze širokého okolí, a kteří v hlasování o budoucnosti hlavní budovy podpořili dominantně vznik vzdělávací instituce. Výsledek hlasování přesně odpovídal našemu dvouměsíčnímu úsilí, a to v televizních vystoupeních, v novinových článcích, rozhlasových relacích, vystoupeních na konferencích, zasedání městských okresních a obecních úřadů apod. Pro zřízení univerzity v budově hlasovalo 12 412 návštěvníků. Pro rozšíření Lázní Darkov 3 246 hlasů a pro jiné účely 804.

Musím se zeptat na důvody osamostatnění karvinské fakulty od MU v Brně v roce 1991. Jaké byly důvody osamostatnění a bylo to něco, k čemu jste od počátku směřovali – suverénní univerzita?

Byl jsem pověřen pedagogickou fakultou v Ostravě zřídit vysokoškolské zařízení v Karvině, avšak úzká spolupráce s opavskými iniciátory vedla k tomu, že při hlasování v Brně o budoucnosti karvinské Provozní podnikatelské fakulty došlo k přehlasování zástupců Ostravské univerzity (pedagogické fakulty) ve prospěch vzniku Slezské univerzity a zařazení karvinské PPF pod vedení MU. Od samotného počátku bylo ministerstvem i vedením MU rozhodnuto, že půjde pouze o pomoc všech součástí Masarykovy univerzity zakládané vysoké škole a o pozdější osamostatnění naší univerzity.

V prvním ročníku studovalo okolo 300 studentů, které vedlo necelých dvacet pedagogů. Dá se mluvit o tom, že jste měli možnost se v takovém počtu se studenty poznat hlouběji i na neformální úrovni? Jste v kontaktu s některými z prvních absolventů?

Vztahy mezi učiteli a zaměstnanci školy se studenty i frekventanty jiných typů vzdělávání byly od prvních chvil velice přátelské, panovalo porozumění a společné zájmy. Přicházeli ovšem i studenti starší věkem, kteří nemohli z různých politických důvodů za minulého režimu studovat, a ti zvláště vnesli do oné

atmosféry dobré součinnosti vysokou iniciativu a pochopení. Před několika lety jsem se účastnil setkání s prvními absolventy, kteří se scházejí pravidelně a pokračují v nich dodnes.

V oboru podnikové ekonomiky a řízení je vždy důležitý praktický přínos pro konkrétní podniky či odvětví. Jakým způsobem tehdy fungovala spolupráce s praxí? (témata závěrečných prací, společná setkání, výzkum apod.)

Všechny aspekty položené otázky fungovaly od samotného počátku vysoce efektivně. Jednotlivé podniky regionu se podílely od prvních dnů na materiální i investiční pomoci naší fakultě, řada odborníků, firem pomáhala s vlastní výukou formou externí spolupráce, vyučovali, vedli semináře, přispívali učebnicemi, literaturou a případovými studii a pomáhali při zajišťování praxe našim studentům.

Vím, že máte velké zkušenosti s fungováním špičkových univerzit po celé Evropě. Můžete vybrat nějaký příklad univerzity, kterou jste navštívil a která je v propojování vědy a výzkumu a podnikové sféry nejdále?

Z navštívených univerzit největší dojem v uvedené i pozdější době na mne udělala univerzita ve švýcarském St. Gallen, kde pracovali světově uznávaní odborníci, zkušení pedagogové i vědecky erudovaní profesori. Jejich napojení na praxi je podmínkou dobrých výsledků jak v magisterském, tak zejména v dok-

torském studiu. Velmi zajímavá byla taky dotační pomoc ze strany místních celostátních orgánů i podnikové sféry této univerzity.

S heslem „Non progredi est regredi“ (nejít vpřed znamená jít zpět) slaví letos fakulta 25 let od jejího vzniku. Je tedy na místě zeptat se, co byste ji popřál do dalších let?

Považuji toto heslo jak niterně,

tak i obecně za nesmírně důležité, a to právě na základě zkušeností, které jsem nabyl za bývalého režimu při pobýtech na zahraničních vysokých školách takzvaně za oponou, a mohu jen s obrovskou radostí konstatovat, že onen pohyb vpřed sice postupuje hodně pomalu, avšak prostor se otevírá a ke šťastnému vstupu do onoho prostoru přeji všem pedagogů a zaměstnancům univerzity avšak zejména studentům co nejvíce píše a odhodlání.

Soutěž o nejlepší disertační práci obhájenou v roce 2014

V roce 2015 proběhl již třetí ročník Soutěže o nejlepší disertační práci. Soutěže se zúčastnili zástupci 7 univerzit sdružených v rámci konsorcia PROGRES 3. Jednalo se o univerzity z Moravskoslezského kraje, Žilinského samosprávného kraje a ze Slezského a Opolského vojvodství. Disertační práce posuzovalo 18 profesorů ve 4 kategoriích, na základě kvality a originality práce, teoretického nebo praktického přínosu, hloubky provedených analýz a použité metodologie.

Do soutěže byla za naši fakultu nominována práce Ing. Michala Stoklasy, Ph.D., která má název „Využití regionálního značení produktů pohledem cross-kulturního marketingu“. Jejím cílem bylo pohledem cross-kulturního marketingu vyhodnotit současnou situaci využití regionálního značení Asociace regionálních značek v Moravskoslezském kraji a zformulovat doporučení pro zlepšení této situace. Regionální značení je v posledních letech velmi žhavým trendem v celé České republice, ostře sledovaným spotřebiteli i firmami. V práci byla pomocí techniky CETSCALE (škála pro měření spotřebitelského etnocentrismu) zjištěna síla etnocentrismu na reprezentativním vzorku Moravskoslezských spotřebitelů, čímž se prokázaly vhodné podmínky pro regionální značení. Dalším krokem bylo zjištění názorů spotřebitelů a firem na regionální značení, opět na reprezentativních vzorcích. Tyto výzkumy odhalily problémové oblasti regionálního značení, proto byla formulována doporučení a návrhy pro jejich odstranění, především v oblastech změny komunikace a změny principů fungování. Práce obsadila v soutěži třetí místo v rámci kategorie ekonomie a finance.

Kontakty:

Institut interdisciplinárního výzkumu

Slezská univerzita v Opavě

Obchodně podnikatelská fakulta v Karvině

Univerzitní náměstí 1934/3

733 40 Karviná

Email: iiv@opf.slu.cz

Webové stránky: www.iivopf.cz

Facebook: www.facebook.com/iivopf

2. vydání / Duben 2015

Slezská univerzita v Opavě

Obchodně podnikatelská fakulta v Karvině

Institut interdisciplinárního výzkumu

